

File Tamás*:

Mit jelent az ESEF formátumú éves jelentés a tőzsdei kibocsátók számára?

Az Európai Unió tőkepiacokra vonatkozó egységes szabályozásának egyik fő célja, hogy a tőzsdei kibocsátókra vonatkozó pontos, átfogó és időszerű információk közzétételének megkövetelése révén erősítse a befektetői bizalmat és lehetővé tegye a kibocsátók üzleti teljesítményének és eszközeinek megalapozott értékelését. Ez egyaránt növeli a befektetők védelmét és a piaci hatékonyságot. Ennek érdekében írta elő az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) az egységes elektronikus beszámolási formátum alkalmazását. De mi is ez pontosan? Milyen teendők vannak az érintett vállalkozásoknak és miért jó ez a befektetőknek?

2005-től kezdődően minden, uniós szabályozott piacon jelen lévő kibocsátónak a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) szerint kell a konszolidált éves beszámolót elkészítenie annak érdekében, hogy a különböző tagországok kibocsátóinak pénzügyi kimutatásai összehasonlíthatók legyenek.

A következő jelentős lépésként az Európai Unió 2021-től előírta az egységes elektronikus beszámolási formátum (ESEF) alkalmazását. Az új formátum bevezetésének célja, hogy javítsa az összehasonlíthatóságot, megteremtse az automatizált, gépi feldolgozás lehetőségét, ezáltal megkönnyítse a konszolidált éves beszámolók elemzését és gyorsítsa a befektetői döntéshozatalt. Az ESEF alkalmazása tehát a befektetők érdekeit szolgálja, ezért fontos, hogy ők is megértsék a szabályozás követelményeit és az új formátumban rejlő lehetőségeket.

Mit jelent ez a gyakorlatban? Az ESEF formátum egyrészt azt jelenti, hogy a kibocsátóknak teljes egészében a – bármely webböngészőben olvasható – bővíthető hipertextjelölő nyelven (XHTML) kell elkészíteniük az éves jelentésüket, amely tartalmazza az egyedi és a konszolidált éves beszámolókat, a menedzsment riportot és a vállalaton belüli felelősök felelősségi nyilatkozatát.

Emellett, a konszolidált beszámolóban szereplő adatokat, információkat a bővíthető üzletibeszámoló-nyelv (XBRL) alkalmazásával meg kell jelölni, ezáltal válik valójában a nagy mennyiségű információ felhasználása automatizálhatóvá. Az XHTML dokumentumokba Inline XBRL technológia alkalmazásával kell beágyazni az XBRL jelöléseket, aminek eredményeként egy meghatározott felépítésű ZIP fájlt kapunk, és látunk befektetőként.

Az ESEF formátumú jelentés automatizált, gépi feldolgozása azonban csak akkor lehet kellően hatékony és vezethet valós eredményre, amennyiben az input adatok – ebben az esetben az adott kibocsátó konszolidált éves beszámolójának XBRL jelölései – megbízhatóak és teljeskörűek, vagyis megfelelő információkat „közvetítenek” a számítógépeknek.

A megbízható adatok meglétének egyik garanciális eleme, hogy a tőzsdei kibocsátók könyvvizsgálóinak arról is véleményt kell formálniuk független könyvvizsgálói jelentésükben, hogy a konszolidált éves beszámoló megfelel-e az ESEF szabályozásnak.

A hazai alkalmazás első évében, a 2021. évi konszolidált éves beszámolók esetén – a bevezetést segítő – még elegendő volt csupán az elsődleges pénzügyi kimutatások (pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatás, átfogó jövedelemre vonatkozó kimutatás, saját tőke változásainak kimutatása, cash-flow kimutatás) adatait és néhány alapinformációt XBRL címkékkel megjelölniük

a kibocsátóknak. Az ekkor felmerülő alapvető problémák, mint a nem megfelelő LEI kód használata, a független könyvvizsgálói jelentésben hash kóddal azonosított fájl-tól eltérő fájl közzététele, a ZIP fájl nem megfelelő mappaszerkezete, tiltott futtatható kódok (script alapú betekintők) beágyazása az XHTML fájlba a második évre nagyrészt megoldódtak.

Az alkalmazás második évében a 2022. évről szóló konsolidált éves beszámolóban már a kiegészítő megjegyzésekben található információk (bekezdések, táblázatok) ún. blokkcímkézése is kötelező volt. Utóbbi az uniós jogalkotók az információk részletes jelölése helyetti könnyítésnek szánták, azonban az a vártnál nagyobb kihívást jelentett a készítőik számára. A felmerülő nehézségek részben a rendelkezésre álló tag-elő szoftverek hiányosságaira is visszavezethetők, de összességében megállapítható, hogy a blokkcímkézés a jelölési folyamat időigényét és komplexitását is jelentősen megnövelte.

Például, az egyik leginkább problémás terület a „multitagging” alkalmazása, amikor egy-egy bekezdésnek vagy táblázatnak több, akár jelentős számú XBRL címkét is kell kapnia. Nehezen kezelhetők továbbá a kiexportált blokkcímkék, amelyek sokszor nem hasonlítanak az ember által olvasható, eredeti (pl. táblázatos) megjelenésre. Ahogy egyre több gyakorlati tapasztalat fog rendelkezésre állni, az elkövetkezendő években az ESEF szabályozás folyamatos finomhangolása várható.

Összességében elmondható, hogy az ESEF formátum alkalmazása a kibocsátók és könyvvizsgálók részéről több figyelmet és munkát kíván. A kisbefektetők a korábban alkalmazott pdf formátumhoz képest némileg több munkával férnek hozzá a konsolidált beszámolót is készítő kibocsátók éves jelentéséhez, mivel előbb a közzétett ZIP fájlt kell letölteniük és kicsomagolniuk a saját gépükre, majd a megfelelő mappából tudják megnyitni az XHTML fájlt.

Mindezért cserébe ugyanakkor a befektetők gyorsabban tudnak befektetési döntést hozni az éves adatok alapján és egyszerűsödik az elemzők munkája, feltéve, hogy rendelkeznek az ESEF kezelésére képes eszközzel és szaktudással.

Sőt, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati jelentéstételről szóló irányelv (CSRD) alapján a 2024-es üzleti évtől kezdődően – mérettől függően – fokozatosan minden kibocsátó fenntarthatósági jelentést köteles készíteni a menedzsment riportja részeként, mely jelentős hatással lehet az ESEF formátumra is. A fenntarthatósági jelentést az európai fenntarthatósági beszámolási standardok (ESRS) alapján kell majd összeállítani és a benne szereplő információkat szintén meg kell majd digitálisan jelölni. A digitális formátumra, jelölésre vonatkozó szabályok pedig az ESEF szabályozás részét fogják képezni.

*A szerző a Magyar Nemzeti Bank Kibocsátói és piaci visszaélések felügyeleti osztályának felügyeleti tanácsadója

„Szerkesztett formában megjelent 2024. április 16-án aTözsdeforum.hu oldalon.”